Nagyváradot, a „Körös-parti Párizs”-t gazdag és nyüzsgő művészeti élet jellemezte az elmúlt századfordulót követően. Festőiskolák sora nyitotta meg kapuit, több mint nyolcvan újság jelent meg, a Sonnenfeld család nyomdájában dolgozott a váradi grafikusok legjava. A kultúra iránti fogékonysággal karolta föl a város, annak nem kis részben jómódú zsidó polgársága a köztük élő, iskolateremtő művészeket, köztük Barát Mórt, Kara (Krón) Mihályt, Leon Alexet, Mund Hugót és Tibor Ernőt.

Oradea (Nagyvárad), called “Paris by the river Körös”, was characterized by rich and busy art life at the beginning of 20th century. Painting schools were opened, more than eighty newspapers and magazines were published, and the press of the Sonnenfeld family worked for the best artists of the city supported by the well-to-do Jewish citizens.

A kiállítás kurátora: Basics Beatrix

Holokauszt Emlékközpont,
1094 Budapest, Páva utca 39.

Látogatható: keddtől-vasárnapig 10-18 óra

További információ:
www.hdke.hu, info@hdke.hu, 1-455-3333

Partnerek/ Partners:

Magyar Zsidó Levéltár · MNG · Nagyváradi Zsidó Hitközség · Institutul Cultural Român

Támogatók/ Sponsors:

nka Nemzeti Kulturális Alap · Nemzeti Erőforrás Minisztérium · GKI · MissionArt Galéria · netGaleria.ro · Murádin Jenő, Hajdú László, Váradi László

Médiapartnerek/ Mediapartners:

MŰÉRTŐ · Művészet Magazin · Magyar Múzeumok · kikötő online · PORT.hu · Funzine · Reggeli Újság · Magyar Napló · Erdély Online

Kara (Krón) Mihály

Brzezany, 1883 – Haifa,

Budapesten és Firenzében végezte művészeti tanulmányait. A Tanácsköztársaság bukása után került Nagyváradra, ahol köztéri szobor-megrendeléseket kapott. A szobrászat minden műfaja foglalkoztatta, a monumentális szobrok mellett készített domborműveket, érmeket. Grafikai munkássága is jelentős – rajzai, litográfiai maradtak fönn. 1829-ben jelent meg albumban tíz kőnyomatos rajza. 1925-ben rendeztek először alkotásaiból gyűjteményes kiállítást. Az 1930-as évek közepén Jugoszláviába ment és Mestrovic környezetében dolgozott, majd innen Palesztinába vándorolt ki.

He finished his studies in Budapesten and Florence then moved to Nagyvárad following World War II, where he was commissioned for numerous public monuments. Along with monumental statues he made reliefs and coins as well as graphics numerous leading him to publish an album of lithographs in 1929 and in 1925 he had a collective exhibition. In the mid thirties he left for Yugoslavia and was working with Mestrovic, following which he moved to Palestine.

Kísérő programok

Szubjektív tárlatvezetések
Hangulat, gondolat, élmény, a tárlat képeinek lenyomata. Vállaltan szubjektív nézőpontú tárlatvezetés Murádin Jenő művészettörténésszel, Körössi P. József íróval és Batta András zenetörténésszel, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen rektorával.

Váradi festőiskolák
Ingyenes művészeti foglalkozások iskolai csoportoknak
A résztvevők színek, technikák, formák, téma, hangulat tekintetében vizsgálják az alkotásokat, követik a művészek életének színtereit, s mindeközben átélik, értelmezik és újraalkotják a festményeket.

Határtalan költészet
Vendégünk a Várad című irodalmi folyóirat. A beszélgetésen Nyugatosok és Holnaposok, váradi kortárs írók versei, írásai is elhangzanak. A beszélgetést követően pedig bárki szabadon elmondhatja, felolvashatja az érdeklődők előtt kedvenc költőjének Váradhoz kötődő verseit.

A programok pontos időpontját keressék honlapunkon: www.hdke.hu

Side Events

Guided tour & thematic museum education session in English for groups are avaible:

Booking required.
Please contact us by e-mail: info@hdke.hu, telephone:
(1) 455-3320

„Éhe a Szépnek...”

nagyváradi művészsorsok a két világháború között

Crossroads – Artists and Art Life

in Oradea (Nagyvárad) in the Interwar Period

SZÁMŰZÖTT MŰVÉSZET

Tibor Ernő
Nagyvárad, 1885 - Dachau, 1945

1904-től 1905-ig Zemplényi Tivadar budapesti Mintarajziskolájában tanult, majd két éven át a párizsi Julian Akadémiát látogatta. 1910-ben nyílt gyűjteményes kiállítása Budapesten. Számos európai városban mutatták be műveit. Tagja volt a Holnap Irodalmi Társaságnak. A húszas években Nagybányán és Felsőbányán dolgozott, majd egy ideig Franciaországban és Olaszországban. Nagyváradon telepedett le, ahol festőiskolát is működtetett a Hollósy-tanítvány Mikes Münich Ödönnel. 1944 nyarán Auschwitzba, majd Dachauba vitték, kilenc nappal a láger felszabadítása előtt halt meg.

Between 1904–5 he studied under Tivadar Zemplényi in the Mintarajziskola in Budapest, after which he continued his studies at the Julian Academy in Paris. In 1910 he had a collective exhibition in Budapest. He became member of the Holnap Society. In the twenties he worked in Baia Mare (Nagybánya), then for a while in Italy and France. He settled down in Oradea (Nagyvárad) where he lead a painting school. Eventually he was taken to Aushwitz and Dachau, where he died nine days before the liberation of the concentration camp.

Leon Alex (Löwinger Sándor)
Petrozsény,1907 – Osztrog, 1944

Petrozsényben született, 1916-ban családja Nagyváradra költözött, ahol középiskolai tanulmányait végezte. 1923-ban férfiszabónak tanult, erről 1926-ban kapott mesterlevelet. 1927-ben litográfiákat kezdett készíteni, s a következő évben a nagybányai Szabadiskola tagja lett. 1930 tavaszán Prágába utazott, 1933-ban rendezte első kiállítását a Nagyváradi újságíróklubban. 1934-ben ismét prágai utazás következett, s kiállítások Temesváron, Aradon, Kolozsváron és Nagyváradon. 1934-ben és 1936-ban két litográfia-albuma jelent meg Temesváron. 1936-ban Párizsba utazott, ahol Tihanyi Lajos (1885-1938) és Marc Chagall (1887–1985) tanítványa lett. 1939 nyarán visszatért Romániába, Nagyváradon, Brassóban, illetve Temesváron élt. 1940-ben véglegesen Nagyváradon szándékozott letelepedni. Két év múlva innen vitték el munkaszolgálatra. 1943-ban egészségi állapota már végzetesen megromlott. 1944-ben a Szovjetunióba menekült, ahol kórházba is került, s feltételezhetően Osztrogban halt meg, nem sokkal 1944. március 8-a után.

He was born in Petrozsény and moved with his family to Nagyvárad in 1916, where he finished high school. He became a tailor in 1926.. In 1927 he began to make lithographs and the next year he became member of Nagybánya Free School. In the spring of 1930 he traveled to Prague. He organized his first exhibition in 1933 in the Reporters'Club in Oradea (Nagyvárad). Over the next few years he had exhibitions in Arad, Timisoara (Temesvár), Cluj (Kolozsvár). In 1936 he traveled to Paris where he was the pupil of Lajos Tihanyi (1885–1938) and Marc Chagall (1887–1985). He returned to Romania in the summer of 1939 and lived in Oradea (Nagyvárad), Brasov (Brassó) and Timisoara (Temesvár). In 1940 he wanted to settle down in Oradea but within two years, he was taken to forced labor camp. He was in very poor health in 1943, and he died around after 8th March, 1944.

Barát Móric (Lustig Mór, Barát Lustig Móric)
Sáránd, 1880 - Auschwitz,1944

Tanulmányait a Mintarajziskolában kezdte, majd 1903-1904-ben Münchenben, illetve Berlinben képezte magát. Egy ideig grafikusként dolgozott Németországban. Hazatérve Erdélyben, Marosvásárhelyen működött, majd Machalik Alfréddal és Mikes M. Ödönnel festőiskolát nyitott Nagyváradon. Első kiállítása 1912-ben volt Budapesten, 1921-ben gyűjteményes tárlata volt Marosvásárhelyen. Tájképeket, figurális kompozíciókat, aktokat festett olajjal és pasztellel, de munkásságában fontos szerepe volt a kőnyomatoknak is.

He began his studies in the Mintarajziskola, then from 1903–4 he continued studying in Munich and Berlin and worked for a while in Germany. Upon returning home he worked in Marosvásáhely (Tirgu Mures), then he opened a painting school in Nagyvárad (Oradea). His first exhibition was organized in 1912 in Budapest. In 1921 he had a collective exhibition in Tirgu Mures (Marosvásárhely). He painted and was best known for landscapes, figural compositions but also made lithographs.
He was sixtyfour years old when in the summer of 1944 was transported to Auschwitz where he died.

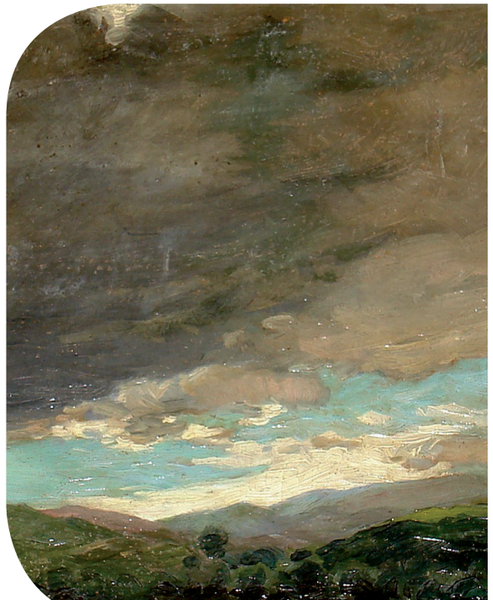

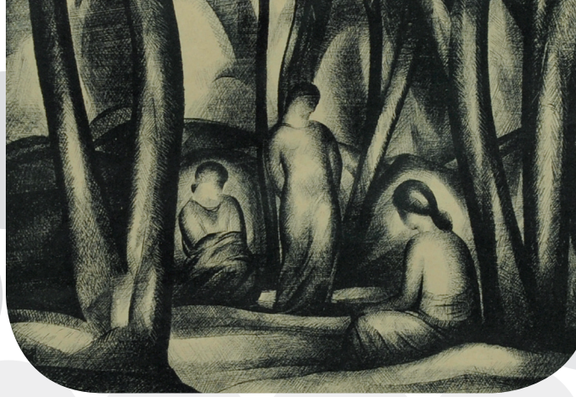

Mund Hugó
Dés, 1892 - Buenos Aires,1961

Dömötör Gizella
Budapest, 1894 – Buenos Aires, 1984

A budapesti Képzőművészeti Főiskola diákjaként Nagybányán töltötte nyarait. Művészi pályafutása az első világháború éveiben kezdődött. Ferenczy Károly és Iványi Grünwald Béla voltak rá nagy hatással. 1920 és 1924 között a váradi püspök vendégszeretetét élvezték feleségével, a szintén festő Dömötör Gizellával együtt, és csak nyaranta dolgoztak a nagybányai művésztelepen. 1924 és 1930 között Nagybányára költöztek. Nem kötődtek szorosan egyetlen művészi áramlathoz sem. A politikai helyzet fokozatos romlása miatt a Mund házaspár az emigráció mellett döntött. 1931-ben telepedtek le Argentínában. Mund 1935-től egyetemi könyvtárosként dolgozott, hogy fenntarthassák magukat.

Hugo Mund concluded his studies in Budapest at the Academy of Fine Arts and spent the summers in Nagybánya artists' colony. He was greatly influenced by Károly Ferenczy and Béla Iványi Grünwald. Though his nudes and still-lives painted in the 1910's reflect the increasing influence of Cézanne. However after his move to Transylvania his works took on a neo-classical character. Between 1920 and 1924, he and his wife were the guests of the bishop of Várad., after which they moved to Nagybány but as a result of the deteriorating political situation they left for Argentina where they settled down in 1931. Hugo Mund worked in Buenos Aires as a university librarian until his death.